

O BICHO DESTE VERÁN

contos do TÍO-VIVO
Xosé Salvadores

Desgraciadamente, os bichos que ocuparon máis páxinas dos medios de comunicación nos últimos tempos foron os que están a provocar unha praga e que viñeron de Asia. Non me estou a referir aos bazares chineses, senón aos chamados abesouros asiáticos ou vespas asasinas, ou, cientificamente, *Vespa velutina*. É unha vespa que imita moito ao noso abesouro pero que vén da China, por iso o de asiática; o de *velutina* é por ser peluda. Dedicase a atacar e dar morte ás nosas inocentes e laboriosas abellas, de aí que sexa unha indeseable asarina.

Durante todo o verán correron ríos de tinta, e correron os avisos para retirar niños de abesouros asiáticos que, como praga bíblica, se estaban propagando pola Mariña luguesa. É de supoñer que as condicións meteorolóxicas do norte neste ano e a falla doutras especies que a controlasen, favoreceron a expansión desta especie que xa leva varios anos entre nós, instalada principalmente no Sur. Desde 2012, está localizada na nosa terra, avanzando desde Portugal cara o norte seguindo os máis temperados vales dos ríos.

Esta vespa enorme, ten moito parecido co noso abesouro, a *Vespa crabro*, que é a de toda a vida. Distínguese dela en varias cuestións, pero o que a diferencia, sobre todo, é que a asiática ten a metade máis externa das patas dunha cor amarela ben visible. Ten outras características e similitudes: fai o niño con fibra de madeira mastigada, come froita e outros pequenos insectos, e dá dolorosas picadas como a nosa. En todo caso, o que a fai máis de temer é o perigo que pode supoñer para os madeireiros aos que atacan en masa, tras o derrubo sen querer dos seus avultados niños; e o deplorable costume que ten de atacar e comerse de forma sistemática as abellas. Esta inclinación culinaria e depredadora está causando estragos entre as colmeas da Mariña onde xa comezan a contabilizar as perdas económicas que provoca.

Polo momento estanse a colocar trampas selectivas, destrúense as súas voluminosas colmeas e tamén se anuncia algún insecticida, pero o certo é que se dá por instalada a nova especie, polo que hai que pensar en medidas non agresivas que se poidan tomar, agardando a que a natureza restableza o seu equilibrio, para controlar o que hoxe é unha praga.

Unha vez máis, recorreremos ao sabio amigo e asesor de ADEGA, ao secretario técnico de AGA, Xesús Asorey. Infórmanos de que as nosas vespas tamén atacan as abellas pero moito menos, entre outros motivos, porque as abellas teñen identificado as inimigas de aquí e saben como defenderse delas. Utilizan o curioso método de atacas en grupo e estorriñalas co calor que produce o fato de abellas ao botárenselles enriba. Tamén nos di Xesús que mentres as nosas abellas non aprendan unha estratexia de defensa (que ao final a terán), o apropiado é, previa investigación, tomar medidas preventivas, como tratar de pillar o maior número de raíñas na saída do inverno cando despois da diapausa se preparan para iniciar o novo ciclo. Outra medida que apunta o experto é deixarlles as colmeas de abellas debilitadas para que se

O abesouro asiático en Santo Tomé (Lourenzá)

alimenten delas e así non molesten as que están en produción, tal e como sería o procedemento natural diante de calquera depredador, como por exemplo o lobo.

No Baixo Miño están presentes pero non atacan tanto as colmeas, o que xa dá para investigar. Alí estaban preocupados por se lles roerían a froita, pero tampouco foi o caso.

De calquera maneira, a Administración debere estar atenta e non só poñer medios paliativos para controlar a especie, como a destrución das colmeas. Mentres a investigación non dea solucións acadas, desde aquí reivindicamos con todas as nosas forzas indemnizacións polas perdas provocadas aos xa malogrados apicultores, por apoiar decididamente á tan necesaria e beneficiosa apicultura.

ARTEMISA OU ASENTE

(*Artemisia absinthium*)

Marga Miguens

Os primeiros datos desta planta están escritos nun papiro exipcio que data do 1600 a.C. no que se describen os seus efectos dixestivos. E na antiga Grecia utilizábase como remedio contra a ictericia e a malaria. Falamos da *Artemisia*, o seu primeiro nome en latín, que como ocorre con outras plantas, nos pode dar algunhas pistas sobre as súas características. Existen moitas especies de *Artemisia*, pero da que imos falar leva por apelido *absinthium*, que significa “sen doce”. De feito, ao esfregala nas mans desprende un forte cheiro e o seu sabor é un tanto amargo.

A *Artemisia absinthium* non só se pode recoñecer polo cheiro senón polo seu porte, que malia ser unha herbácea pode alcanzar máis de 1m de altura. O talo ben erguido é estriado e ten peliños. As súas follas bipinnadas son prateadas e abrancazadas polo envés. E as flores, pequenas, sen pétalos, forman acios na punta de cor amarelo limón. Grazas ao seu grande porte e rápido crecemento pode ser usada como seto. Ademais desta función, dá acubillo a numerosos insectos e no verán enche de cor a nosa horta.

É unha planta nativa das rexións temperadas de Europa, Asia e N. de África. En Galiza, atópase espontaneamente no Cebreiro ou na igrexa de Cereixedo de Cervantes, Lugo. Pode estar agochada nalgunha horta abandonada porque non é esixente co solo no que medra. Gústalle os chans pobres e areosos e os lugares secos e soleados, pero tampouco despreza lugares húmidos e ricos en nitróxeno.

Esta planta medicinal é un dos compoñentes dunha bebida de moi alta gradación: o asente ou absintio. Este licor provoca estrañas e inspiradoras alucinacións, pero tamén pode xerar danos neurolóxicos. Por ese motivo, nalgúns países está prohibido. Nembargante, aló polo século XIX non era difícil atopalo en tabernas e noutros lugares de dubidosa reputación a carón dos grandes da arte e da literatura: Rimbaud, os Wilde, Van Gogh (do que din que cortou unha orella por mor do asente). Tamén se sabe que era unha das bebidas preferidas de Picasso ou Hemingway.

Das múltiples propiedades que ten o asente, é de destacar a súa acción vermífuga, polo que tamén se coñece co nome de “herba lombrigueira”. Outra propiedade moi apreciada é a súa acción dixestiva, restaura o apetito, estimula e normaliza o sistema dixestivo. Tamén é febrífuga, é dicir, axuda o organismo a loitar contra a febre e as infeccións.

Os nosos antepasados usábana antes de descubrir a quinina para resolver insuficiencias hepáticas ou recuperar os doentes de hepatite. Tamén, para provocar a menstruación en casos de regras irregulares.

Como calquera outra planta medicinal esixe controlar ben as doses e extremar as precaucións, xa que en doses excesivas pode transformarse nunha droga que non perdoa, atacando o sistema nervioso e podendo provocar alucinacións, crises epilépticas, parálises e, mesmo, a morte.

As mulleres embarazadas deben evitala por completo, xa que

pode inducir ao aborto. Tampouco é de uso recomendábel para as persoas que sofren de hemorrxias de estómago ou de intestino.

Como precaución, o máis axeitado é utilizar o asente como remedio natural en combinación con outras plantas, en doses moi pequenas, ou ben en aplicacións externas.

A función da artemisa na horta é valerosa, pois é unha grande protectora contra as pragas, repele a mosca branca, as lermas, os pulgóns e os vermes da froita. Aínda que a nivel microbiano ten contraindicacións, pois non se pode botar a compostar porque bloquea a fermentación da pilla de compost.

De entre as súas propiedades, eu quedo coa vermífuga, a dixestiva e a reguladora de menstruacións, e para outros deixo os experimentos.

